

Küzdelmes élet

Emlékezés Wallisch Kálmánra

Ma 40 éve, hogy az 1934-es ausztriai munkásfelkelést leverő fasiszta terror halálra ítélte és kivégezte Wallisch Kálmánt, a magyar és az osztrák munkásmozgalom kiemelkedő harcosát.

Wallisch egy magyarországi sváb faluból, Lugosról származott. Fiatal építőmunkásként 1905-ben lépett a Szociáldemokrata Párt sorába, hogy aztán ahol csak él és dolgozik, mindenütt tevékeny szervező- és vezetőmunkát vállaljon a munkásság osztályküzdelmeiben. Az 1918–19-es forradalmak idején már Szegeden tartózkodott: 1918-ban a Szociáldemokrata Párt városi titkára, 1919 márciusában a proletárdiktatúra egyik előharcosa, győzelme után a Direktórium és a Forradalmi Törvényszék tagja volt. Az ellenforradalom felülkerekedése őt is emigrációba kényszerítette. Előbb Jugoszláviában, majd sok más társához hasonlóan Wallisch is a polgári demokratikus Ausztriában talált menedéket. Bruck an der Mur szociáldemokrata párt-szervezetének baloldali vezetője, sztrájkokat szervezett, 1927-ben felfegyverezte a munkásokat, később egész Stájerország tartományi párttitkárává választották. Nagy népszerűségéről írta Ilja Ehrenburg: „Oróla sohasem úgy beszéltek, mint valami pártfunkcionáriusról, hanem mint valami minden elnyomott rettenthetetlen védőjéről. Úgy beszéltek róla, mint a régi népdalok nemesszívű rablói-ról, akik a szegények szenvedéséért bosszút álltak a gazdagokon.”

1934 januárjában Ausztriában Dolfuss kancellár Mussolini biztatására elhatározta, hogy végrehajtja az ország fasiszta átalakítására, a demokratikus erők teljes felszámolására irányuló terveit. A fasiszta puccs február 11-én a Szociáldemokrata Párt linzi székháza elleni támadással kezdődött. Az itteni munkásság ellenállása jeladás volt a bécsi munkásfelkelés megindulására. Február 12-én 10 ezer bécsi munkás, köztársasági védőerő fogott fegyvert. Ezek a bátor, forradalmi munkások a túlerőben levő kormánycsapatokkal szemben — akik ágyúkkal lötték a munkáskerületeket, nőket, gyermekeket gyilkoltak — saját ügyüket, életükért harcoltak. S míg Bécsben a szociáldemokrata pártvezetés nem tudott határozott irányítást adni a felkelésnek, Stájerországban, Bruckban, Wallisch vezette az ellenállást. A munkások megrohmozták a kaszányát, elfoglalták az egész várost, a helyzet urai voltak és a linziekhöz hasonlóan elhatározták, hogy a végsőkig kitartanak, függetlenül attól, mi történik Bécsben. A kormánycsapatok elől Wallisch és emberei az 1500 m magas

Alpokban, térdig érő hóban, hidegtől, éhségtől elcsigázva, harcolva vonultak vissza. Wallischnak újból menekülnie kellett, fejére 5000 schilling vérdíjat tűztek ki.

Az osztrák munkások február 12-i legendás híru antifasiszta felkelését a kormány négy nap után kegyetlenül leverte. Több százra volt tehető a halottak, sebesültek száma, a felkelés kilenc vezetőjét — közte Wallischt, akit menekülés közben felismertek és elárultak — halálra ítélték. „A munkásság eszményéért harcoltam — mondotta a törvényszéki tárgyaláson. — Önök elfogtak, tehát felakasztanak. Tudom, mi vár rám, és nincs értelme, hogy erről beszéljek. De tudják, mi vár önökre, ha végre győznek majd a munkások?” Wallisch a bíróságtól nem kért kegyelmet, keményen és egyszerűen halt meg.

Soós Katalin

Kőbánya — Szeged

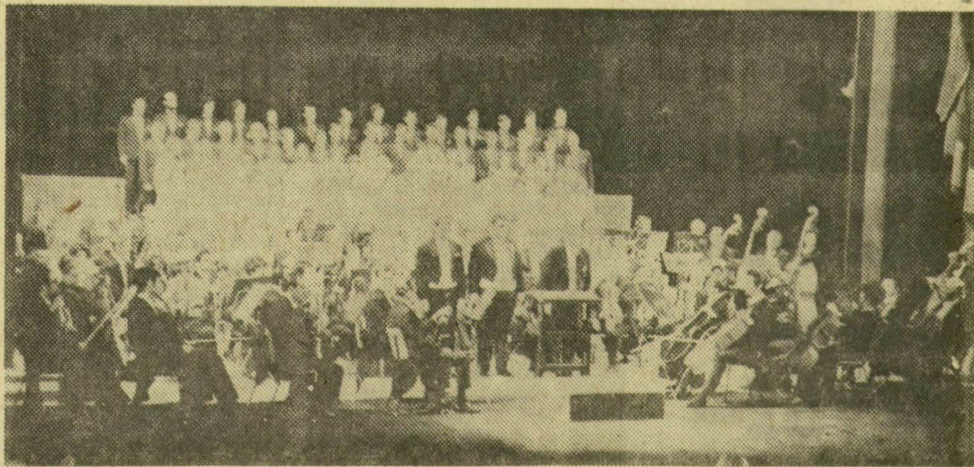
Két gyár megállapodása

A Szegedi Ruhagyárban készül az iskolaköpenyek és munkaruhák jórésze. Az elátásban azonban gyakran nehézségeket okozott — különösen tanév kezdetén —, hogy a ruhagyár nem kapott idejében és kellő minőségben szövetanyagot.

A gyár most megállapodást kötött az alapanyagot szállító Kőbányai Textilművekkel, amely szerint az idén — előre meghatározott ütemezés alapján — több mint két és fél millió méter szintetikus alapanyagot szállítanak Kőbányáról a Szegedi Ruhagyárnak. Ez növeli mindkét vállalat termelési biztonságát.

Ugyanilyen együttműködéssel oldják meg a divatos női munkaköpenyek gyártását is. A szegedi gyárban több mint negyvenféle modellel készítenek elő.

Bartók-művek a szegedi szimfonikusok műsorán

Az ünnepelt előadók a hangverseny végén

Az utóbbi hetek-hónapok színvonalas hangversenyeinek — természetesen: kar-

mestereinek, szólistáinak, zenekari tagoknak — értéklésére indokolt volna — s korántsem nehéz — a dicsőítő jelzők egybefűzése. Mintha kissé el is kényeztetnék volna Szeged — és a megye — zenei életének figyelmét, annak nagyszámú résztvevőit a nyújtott, hallott és látott produkciók. Különösen elmondhatjuk ezt a szegedi szimfonikusok most vasárnap délelőtti hangversenye után, amikor is a színház nézőterét megtöltő közönség ritkán adódó zenei élményben részesült. Szeretnénk a tapasztalt figyelmet a két Bartók-mű iránti érdeklődésnek (sőt: tisztelőnek!) tulajdonítani — erre azok a megjegyzések is alapot adnak, melyeket a szűnőben és a hangverseny végén nem volt nehéz meg nem hallani.

Bartók 1910-es években két-féle figyelt: Debussy palettájára és a népzenei anyagára. Ez ötvöződik nagyszerű formában „Két kép”-ében. Kiváló programösszeállítási ötletnek tartjuk, hogy a „Két kép” előtt az „Egy faun délutánja” csendült fel, mintegy emlékeztetőül és a megértést segítőként a „Virágzás”-hoz és „A falu tánca”-hoz. A karmesteri emelvényen álló Vaszy Viktor a két műben érett bölcsességgel emelte ki egyrészt a Virágzás nyugalmát, másrészt A falu tánca életduzzadását.

Sz. E.

Műfajok

Képernyő

Ballada a szép vízimolnárnéről és az uraságról — hirdette a péntek esti Vízimalom című tévéjáték alcíme. Sásdi Sándor megtörtént eseményt dolgozott fel először regénnyé, majd rádiódramává, végül utat talált a tévéképernyőjéhez is. Nem az első balladát hirdeti a televízió. Most is balladát hirdet az alcím, s ezt a műfaji meghatározást hovatovább minden iskolásgyerek fűjja. Hogy tudniillik a ballada általában szomorú történetet mesél el tömören, s egyik jellemzője az úgynevezett balladai homály. Ezért már az maga meglepő — bár volt erre néhány nagyszerű példa is! — hogy egy tömör balladát regénnyé duzzasztanak, s azt még átültetik a társalmi szöveg nyelvére. A tévéadaptáció esetében a sokszor feldolgozott történet szomorúsága-tragikumuma a tömörség feladásával nagymértékben gyengült, s a balladai homály ez esetben a motívációk s néhol a képminőség homályosságát jelentette csupán. S mivel felhígtak a ballada jellemzői, éppen a műfajban rejlő erő, expresszív hatást, tömörségében gazdag asszociációs lehetőségét veszítette el a Vízimalom. Régi igazság, hogy egyetlen kiélezett gondolat asszociációs lehetőségei sokszor többet nyújtanak az embereknek, mint az elnyújtott, szájbárogó részletező elbeszélések. Ezért nem érezhetjük teljes értékűnek Horváth Tibor rendező filmjét. Örömmel láttunk viszont

Bilincs a szép vízimolnárné (Szakács Eszter) csuklóján

új arcokat a képernyőn. Az egyetlen női főszerepet, a híres-szép vízimolnárné vázlatosan megírt figuráját Szakács Eszter formálta meg úgy, hogy többet tudott adni a molnárné megírt alakjánál.

Tévékomédia-sorozat — áll a Szép maszkok produkciói fölött. A sorozat második része, A helyettes reneszánsz kori história akart lenni. História, mely hiteles történelmi eseményeket mesél el cselekményesen, színesen és élvezetesen. Rényi Tamás és Müller Péter sorozata történelmi korok ironikus-groteszk rajza szeretne lenni. Telve burleszk-elemekkel, nagyszerű színészekkel. De a második adás után is csak azt állapíthatjuk meg, hogy tele kiaknázatlan lehetőségekkel, félmegoldásokkal, kevésbé jó színészi alakításokkal, erőltet tempóval. Kele-házi Éberstein Farkas reneszánsz lírai költő helyettesként száll pokolra a szép Berta szörnyűséges bűneiért vezekelve, de ez a pokoljárás eseménytelen turistaútnak tűnt, Szent Lupussá magasztosulása pedig egyenesen

az unalomba fulladt. Pedig tele a játék ragyogó rendezői ötletekkel, felvillanó magnéziumláng-hatású pillanatokkal — de aztán ismét maradt a várakozás. Hátha majd a harmadik rész...

Pocok, az ördögmotoros — tévéfilm gyermekeknek. Urban Ernő gyerekeknek szóló sorozatának első részét vasárnap délután láthattuk. A vetítés után a bemozdónőre várt a hálátlan feladat megmagyarázni a megmagyarázhatatlan bizonyítványt. Nehogy a gyerekek — akiknek ugye a film szövege — megpróbálják utánozni, néhán eltanulni a filmbeli srácok enyhén szőva vagányságait, nehogy kitégyék magukat a tetoválás fájdalmas szépségeinek; nehogy négy napot lógjanak az iskolából, nehogy aláhamisíttassák ellenőrzőiket; nehogy megtámadják a békés járókelőket. Mert a film első része sajnos ilyen nyomokat hagy a tizenegyházy évesek tudatában. De várjuk ki a végét, melynek kicsengése — a bemozdónő befentes mosolyából ítélve — pozitív lesz, s mindannyian okulhatunk tanulhatunk Pocokék történetéből.

Ma, holnap és holnapután Az utolsó szó című NDK filmsorozatot izgulhatjuk végig. Vitray Tamás Ötvenköt című műsorának vendége szerdán este Kocsis Zoltán, a világhírű fiatal zongoraművész lesz. A színházat kedvelőknek két műsort is ígér a hét eleje. Ma, kedden este az És színész benne minden férfi és nő című színháztörténeli kalandozás harmadik része kerül képernyőre, csütörtök este pedig a Színházi album jelentkezik.

Néphagyományok gyűjtése

Pályázat

A Csongrád megyei tanács művelődésügyi osztálya és a Megyei Múzeumok Igazgatósága néphagyományaink gyűjtése, megmentése érdekében az idén is meghirdeti a megyei néprajzi és nyelvnyelvért pályázatát. A pályázaton önkéntes gyűjtők, honismereti és egyéb szak-körök vehetnek részt, néprajzi és nyelvnyelvért tárgyat, nyomtatásban meg nem jelent eredeti, helyszíni gyűjtésen alapuló dolgozattal. A pályázatot kiírók pályateteleket is ajánlanak. Ajánlatuk között szerepel a hagyományos paraszti gondolkodás munkamenete és szokásainak egy adott településen című téma, egy helység határának földrajzi nevei, valamint paraszti életrajz, illetve családtörténet feldolgozása.

A pályázatot ifjúsági és felnőtt kategóriában hirdetik meg. Az ifjúsági tagozaton általános és középiskolai tanulók, valamint iskolai

szakkörök szerepelhetnek. A pályamunkákat két példányban kell beküldeni, az ifjúsági kategóriában ez év április 30-ig, felnőtt kategóriában augusztus 31-ig a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága (6720 Szeged, Roosevelt tér 1–3. címére). A felnőtt tagozaton az első díjas pályamunkát 2 ezer forinttal jutalmazzzák, a második díj 1500, a harmadik 1000, a negyedik 800 forint. Az ifjúsági kategória első díja 1000 forint, második 800, harmadik 600, negyedik pedig 400 forint. A díjat nem nyert értékes pályamunkák szerzői pénz- és könyvjutalomban részesülnek.

Az ifjúsági kategóriában az eredményhirdetésre még a tanévzárás előtt sor kerül. A felnőtt tagozat eredményhirdetését az 1974. évi októberi múzeumi hónapban tartják. A pályamunkák részt vesznek az országos gyűjtőpályázaton, ahol összehasonlító elbírálás alapján díjkiegészítésben részesülhetnek. A pályázni óhajtó gyűjtők és szakkörök bővebb felvilágosításért a szegedi Móra Ferenc Múzeumhoz fordulhatnak.

Rendkívüli kedvezmény!

Erdeiszörp-vásár Tarjánban

az ÉLÍKER 76. sz. ABC-áruházában

(Csillag tér, 301. sz. épülettel szemben)

	régi ár	új ár
MÁLNA	17,90 Ft	12,— Ft
SZAMÓCA	15,— Ft	12,— Ft
EREDETI NARANCS	16,30 Ft	12,— Ft
VEGYES GYÜMÖLCS	13,— Ft	10,— Ft
SZEDER	13,— Ft	10,— Ft

Csak nálunk! március 15-ig!

Fűrészpör,

fatorgács és tüzelésre alkalmas tűzifa

díjmentesen elhordható

NÍVÓ ISZ

Szeged, Dorozsmai út 17–19.